

**Urban fantasy i litteraturundervisningen på gymnasiet
- En studie om lärares inställning till genren**

Alexandra Haldorsen

**EXS601, Examensarbete 15 hp
Svenska för ämneslärare
Institutionen för individ och samhälle
Vårterminen 2017
Examinator: Åke Persson**

Arbetets art: EXS601, Examensarbete 15 hp, Lärarprogrammet
Titel: Urban fantasy i litteraturundervisningen på gymnasiet – En studie om lärares inställning till genren i litteraturundervisningen
Engelsk titel: Urban fantasy in the literature education in upper secondary school – A study of teachers' approach to the genre.
Sidantal: 35
Författare: Alexandra Haldorsen
Examinator: Åke Persson
Datum: Mars, 2017

Sammanfattning

Bakgrund: Lärare anser att det är svårt att välja litteratur till sina elever och att det är viktigt att känna dem och deras intressen för att kunna göra det. Forskning visar att genren urban fantasy kan erbjuda mycket från olika aspekter. Genren arbetar med olika folksagor och mytologier samtidigt som det finns flera olika sätt för läsarna att identifiera och utveckla sig själva, framförallt för kvinnliga läsare eftersom många böcker inom urban fantasy har starka kvinnliga karaktärer. Mötet med det okända och introduceringen av det övernaturliga kan ses som metaforer för sådant som gymnasieungdomarna går igenom, vägen in till vuxenlivet.

Syfte: Denna undersökning syftade till att undersöka vilken inställning lärare har till genren urban fantasy i litteraturundervisningen i svenska.

Metod: En kvantitativ metod användes med kvalitativa inslag i form av öppna svarsalternativ. En webbenkät publicerades i en grupp för svensklärare på det sociala nätverket Facebook. Baserat på enkäten skapades två variabler som mätte lärarnas inställning och dessa variabler analyserades med oberoende envägs Anova för att undersöka om det fanns skillnader mellan kön och mellan vilka programformer lärarna arbetade på. De öppna frågorna analyserades tematiskt.

Resultat: Det var 21 kvinnor och 11 män som deltog i studien varav 41 % av deltagarna uppgav att de har använt genren urban fantasy i sin undervisning och hälften av deltagarna angav att de själva läser urban fantasy. Lärarna hade en positiv inställning till genren och det fanns inga signifikanta skillnader mellan könen. Det fanns en signifikant skillnad mellan programmen där de lärare som arbetar på de yrkesförberedande programmen hade en mer positiv inställning till de möjligheter urban fantasy kan ge eleverna och de undervisningsområden lärarna kan tänka sig att arbeta inom gentemot de lärare som arbetar lika mycket på de yrkes- och studieförberedande programmen. Analysen visade att lärarna ansåg att genren urban fantasy går att använda i litteraturundervisningen.

Innehållsförteckning

Introduktion	1
Syfte och frågeställningar.....	2
Definition av begreppet urban fantasy	3
Tidigare forskning	5
Lärare om litteratur och elevers läsning	5
Genren fantasy och dess undergenre urban fantasy.....	9
Teoretisk bakgrund.....	11
Metod	13
Tillvägagångssätt och deltagare.....	13
Instrument	14
Analysmetod	16
Etiska överväganden	17
Resultat.....	18
Lärarnas läsning av urban fantasy	18
Användning av urban fantasy i skolan.....	19
Inställning till genren i undervisningen	22
Skillnader mellan kön	23
Skillnader mellan program	24
Inställning till läsning av urban fantasy i skolan	25
Diskussion	29
Resultatdiskussion	29
Metoddiskussion.....	32
Förslag till fortsatt forskning	33
Litteraturförteckning	34
Bilaga 1. Missivbrev	
Bilaga 2. Webbenkäten	

Introduktion

Urban fantasy är en genre som under de senaste tjugo åren har exploderat på marknaden (Nanette, 2008:64). Allt fler människor läser böcker inom denna genre men trots detta finns det lite forskning kring hur den kan användas i undervisningen och framförallt i gymnasieskolan. I läroplanen för gymnasieskolan står det under svenskämnets syfte:

Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar förmåga att använda skönlitteratur och andra typer av texter samt film och andra medier som källa till självinsikt och förståelse av andra människors erfarenheter, livsvillkor, tankar och föreställningsvärldar. Den ska utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv [...] I undervisningen ska eleverna få möta olika typer av skönlitteratur och andra typer av texter samt få sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, intressen och den egna utbildningen (161).

Genren urban fantasy arbetar med olika former av föreställningsvärldar och protagonisten måste rädda andra människor eller till och med världen samtidigt som karaktären, ofta, måste ta i tu med sina egna personliga problem. Det är något som kan locka eleverna att arbeta med sina egna erfarenheter och sina och andras livsvillkor där genren kan öppna upp för nya perspektiv. Brodow och Rininsland (2005:96) menar att lärare anser att elever har svårt att läsa realistisk litteratur för att de inte förstår att det handlar om fiktion utan läser böckerna som någon form av biografi eller verklighetsskildring. Även Bogelind och Nordenstam (2015: 302f) hävdar detsamma och menar dessutom att fantasy som genre kan hjälpa eleverna att förstå att det är en fiktiv berättelse. Jag vill påstå att undergenren urban fantasy lämpar sig ännu bättre för detta eftersom den utspelar sig i en miljö som elever kan känna igen men samtidigt med övernaturliga element som inte finns i vår verklighet. Utifrån läroplanen vill jag påstå att det är möjligt att inkludera denna genre i litteraturundervisningen men frågan som uppstår är dock: Vilken inställning har verksamma svensklärare till arbetet med denna genre?

Syfte och frågeställningar

Syftet med detta examensarbete är att studera vilken inställning lärare på gymnasiet har till att arbeta med genren urban fantasy i skolan och inom litteraturundervisningen.

- Läser gymnasielärare själva urban fantasy?
- Vilken inställning har lärare till urban fantasy i litteraturundervisningen och används genren i undervisningen?
- Finns det något samband mellan inställning och vilken programform lärare arbetar på?
- Finns det något samband mellan läsning av och inställning till urban fantasy och kön?

Definition av begreppet urban fantasy

För att undvika missförstånd och tydliggöra genren kommer urban fantasy att operationaliseras, det vill säga definitionen som kommer att vara aktuell för denna uppsats kommer bestämmas, och diskuteras. Anledningen till detta är för att genren är relativt ny och för att det finns flera olika definitioner av den (Krul, 2016:143).

Krul (s.143) skriver att det finns två olika definitioner, där den ena definitionen är att genren är en fiktiv historia med fantastiska element i en urban miljö som är väldigt lik den verkliga världen. Denna definition skulle jag vilja påstå är bred och säger inte så mycket om genren, vilket innebär att det skulle krävas en tydligare och mer konkret avgränsning.

Den andra definitionen handlar om att genren kan ses som en hybrid mellan fantasygenren och skräckgenren och att den kombinerar dessa två genom övernaturliga varelser och element. Denna definition är också bred men även intetsägande. Denna definition skulle kunna fungera för att diskutera drag som urban fantasy har. Den nämner inget om den urbana miljön som är viktig för genren och därför kommer den inte att användas i denna uppsats.

Att dessa två definitioner finns är inte förvånande eftersom båda fungerar för att beskriva genren. Det är inte ovanligt att det finns skräckelement i genren och de som bestämmer vilken genre en bok ska tillhöra avväger förmodligen ofta mot om boken hör främst till fantasygenren eller skräckgenren. Johansson (2009:96) skriver att det är svårt att genreklassificera urban fantasy eftersom den naturligt blandar många olika genrer och att mycket av det som idag klassificeras som urban fantasy har sina rötter i skräckgenren.

Söker man på boken *Udda verklighet* av Nene Ormes i bibliotekskatalogen i Göteborg ser man att ämnesorden som finns där är bland annat ”magisk realism”, ”Malmö” och ”parallella världar” (Ormes, 2010). Boken har dessutom olika placeringar i hyllorna på olika bibliotek i Göteborg. Den finns på hyllan fantasy, unga vuxna och skönlitteratur. Boken *Djävulens märke* av Magnus Nordin har bland annat ämnesorden ”förtrollning”, ”häxor” och ”Stockholm” och placeras enligt bibliotekskatalogen inom genrererna ungdomsböcker, unga vuxna och rysare (Nordin, 2009). Båda dessa böcker hör till genren urban fantasy och det faktum att det inte finns en egen hylla för denna genre och att de placeras på antingen fantasy- eller skräckhyllorna visar att genren inte är helt oproblematiske.

Anders Öhman (2002:135) menar att skillnaden mellan det annorlunda, i detta fall det övernaturliga, inom skräckgenren och fantasygenren är att det uppträder som ett innehållslöst eller odefinierat hot inom skräckgenren, medan det inom fantasygenren är tvärtom. I boken *Djävulens märke* får vi veta att häxan, som dödar läraren hon vikarierar för och får eleverna i klassen att skriva på ett kontrakt, gör detta för att själv bli fri från djävulens grepp om henne. Läsaren får också följa häxan hela tiden eftersom huvudkaraktärerna går i den klass eller jobbar på skolan och därför blir häxan en karaktär som man på sätt och vis lär känna. Det gör att jag

vill påstå att boken inte hör till skräckgenren, även om det förekommer er skräckelement i boken, utan till urban fantasy-genren.

Boken *Udda Verklighet* innehåller i ämnesorden tillräckligt mycket för att en läsare ska förstå att den tillhör genren urban fantasy även om det inte står explicit. Jag skulle tro att biblioteken har för lite kunskap om genren och/eller för lite böcker som de anser höra till genren för att skapa egna hyllor tillägnade en undergenre av fantasy. Det är nog därför både enklare och mindre tidskrävande att placera alla böcker inom fantasygenren i det stora paraplybegreppet fantasy.

Bogelind och Nordenstam (2016) definierar urban fantasy och den definition som kommer att användas i denna uppsats utgår ifrån deras. De skriver:

Urban fantasy [...] innebär att miljön inte är det klassiska miljölandskapet utan en realistisk modern stad där övernaturliga mörka krafter härskar. Vanliga människor lever tillsammans med exempelvis moderna häxor och vampyrer. Urban fantasy innehåller mycket spänning, skräck och action, och det förekommer ofta inslag av kärlek. Händelserna är vanligen berättade i jagform eller fokaliserade ur protagonistens perspektiv, samtidigt som läsaren får följa dennes personlighetsutveckling och mognad. Det finns olika grader av urban fantasy, där betoningen kan vara antingen på den urbana miljön eller på fantasyinslagen (s.93).

Definitionen som kommer att vara aktuell i denna uppsats, och som har skrivits ut i enkäten för att hjälpa informanterna att förstå genren är grundad i den definition som Bogelind och Nordenstam skriver ut ovan men tydliggjord och lyder: *En urban verklighet, t.ex. Stockholm, där det finns ett övernaturligt element, ofta vampyrer, varulvar och/eller häxor som kan samexistera eller hota människorna i omgivningen.*

Tidigare forskning

I kursplanerna i svenska betonas det att skönlitteratur är en viktig del i skolan och många av målen är kopplade till läsning. Läsandet behöver varieras för att alla elever ska kunna nås på bästa sätt framhäver Löthagen och Staaf (2009:7f).

Årheim (2009:68f) skriver att elever antas bli mer nyanserade och utvidga sitt förhållningssätt gentemot andra, öppna upp för tolkningar av sitt eget liv och utveckla sin egen personlighet genom skönlitteraturen. Att läsa är viktigt och litteraturen kan ge en bredare livserfarenhet genom att kunskap, tankar och känslor som förmedlas i böckerna kanske inte kan nås i det vardagliga livet. Genom att läsa kan alltså människan utvecklas som person och Brodow och Rininsland (2005:89, 92f) poängterar att vid en bristfällig primär socialisation kan den sekundära socialisationen istället erbjuda mer. En helt ny värld kan öppna sig för de elever som kommer från svåra hemmiljöer eller liknande.

Lärare om litteratur och elevers läsning

Enligt Elmfeldt (1997:309) presenterar lärare inte en text utan att på förhand ha bestämt utifrån vilken aspekt denna ska läsas. Hans studie baseras på den egna undervisningen han har bedrivit och han menar att denna undervisningen har varit tematisk med fokus på erfarenhetspedagogiskt och litteraturhistoriskt ideal (1997:9). Trots att man som lärare planerar och förbereder sin undervisning går det inte att styra hur litteraturen påverkar ungdomarna vid läsningen. Elmfeldt (1997:311f) framhäver att han i sin undervisning av boken *Thérèse Raquin* inte hade reagerat på elevernas fysiska reaktion vid läsningen av boken eftersom läsoplevelsen inte skulle tas upp vid litteraturanalysen. Vid analysen av sin undervisning anser han ändå att detta är en reaktion som lärare bör ta notis om eftersom den speglar en läserfarenhet som hade stor betydelse för eleverna eftersom de lade stor vikt på det vid litteratursamtalen. Det är därför viktigt menar Elmfeldt att planera för det synliga men vara uppmärksam på det dolda inom litteraturläsningen. Elevernas behov av identifikation var något som Elmfeldt också upptäckte i sitt arbete med *Thérèse Raquin* (1997:312). Eleverna använde olika tolkningsstrategier där den första är för att försöka ge boken en sensmoral eller ett budskap. Då eleverna inte ansåg sig kunna identifiera sig med karaktärerna i boken försökte de istället se författaren bakom boken och läsa in ett budskap som Zola skulle vilja förmedla med hjälp av sin berättelse. Några elever använde istället den andra tolkningsstrategin där de hanterade den utveckling som både handlingen och karaktärerna tog, och som inte gick i den önskvärda riktningen, genom att skapa nya, mer tillfredställande, berättelser. Slutligen menar Elmfeldt (1997:317ff) att ett öppet förhållningssätt gentemot texten ur ett erfarenhetspedagogiskt perspektiv resulterar i att texten får en mer personlig betydelse för eleverna. Å andra sidan diskuterar han också att det erfarenhetspedagogiska perspektivet kan uppfattas som ”flummigt” av eleverna och att det är något som lärare bör ha i åtanke vid sin litteraturundervisning. Han menar också att det finns en motsättning mellan det erfarenhetspedagogiska intresset och det litteraturkanoniserade intresset, där dessa två ofta ses som varandras motpoler.

I Molloy's studie *Att läsa skönlitteratur med tonåringar* (2003) undersöktes vad som sker i mötet mellan elever och skönlitteratur och vad lärare på de olika skolorna har att säga om elevers läsning. I undersökningen kom Molloy (2003:315ff) fram till att det har blivit en förändrad litteratursyn hos lärarna. Eleverna ska inte bara lära sig om litteratur längre, där språk, texters budskap och berättarstil är några av de saker som ska läras ut (Molloy, 2006:298f). Lärarna i undersökningen frågade eleverna om de kunde hitta saker som berör dem och vill att eleverna ska känna igen sig i den skönlitterära texten. Hon diskuterar huruvida denna igenkänning handlar om att eleverna ska se den skönlitterära texten som en sorts verklighet eller om eleverna erbjuds igenkänning inom textens värld. Samtidigt noterade hon att eleverna väljer texter som ligger nära en verklighet som de känner igen. Denna igenkänning använde eleverna sedan i sitt samtal om litteraturen och samtalen kom att handla om mer än bara minnen ur deras egna liv och deras anknytningar till sina egna liv. Dock påpekar Molloy (2003:317) att lärarna i deras frågor till eleverna behandlar den skönlitterära texten som om den ger en faktisk återspeglning av verkligheten. Hon kommenterar detta och menar att man som lärare bör uppmärksamma att texter ger ett uttryck för ett medvetande och en sorts verklighet och att den inte är en direkt återspeglning av den verklighet som vi lever i.

Lärarna i Brodow och Rininslands studie (2005:49) menar att det är nödvändigt att lärare är välorienterade i den litteratur som lockar och spelar på ungdomars intressen och nämner flera olika genrer, däribland fantasy. Flera av lärarna poängterar att det är viktigt att känna eleverna väl för att kunna ge dem de rätta böckerna. De menar att planeringen av litteraturen som ska läsas ska ske i samråd med eleverna men att denna planering enbart går att göra när man känner eleverna (2005:57).

En förutsättning för att elever ska acceptera en text är att de känner igen sig i den, antingen den verkliga situationen eller i en kontext där hjälten är sådan som de skulle vilja vara (Brodow och Rininsland, 2005:28). Några lärare i studien menar att den egna entusiasmen inför olika böcker kan smitta av sig medan andra lärare har varit entusiastiska men eleverna har ändå inte tyckt om den bok som de fick läsa. Alla lärarna anser att det är svårt att hitta litteratur som inte är för svår eller för lätt till eleverna (2005:121). Likaså anser de att det är problematiskt att eleverna reagerar kraftigt på sorgliga slut. Brodow och Rininsland (2005:118f) diskuterar att det är möjligt att lärare underskattar elevernas behov av att få bekräftat att svårigheter är övervinneliga och att konflikter går att lösa. Denna bekräftelse menar de kan leda till livsmod, förtröstan, att den egna identiteten blir stärkt och att det finns en ljusnande framtid för eleverna.

Att föreslå litteratur verkar vara ett genomgående tema för lärare (Brodow och Rininsland, 2005:120). En lärare menar att hon har svårt att hitta litteratur som kan tilltala pojkar, då framförallt fantasy som hon har upptäckt är en genre som brukar uppskattas. En annan lärare har samma bild av att pojkar gillar fantasy och löste problemet genom att låta eleverna själva komma med litteratur, där pojkarna kom med fantasy och tjejerna kom med romantiska böcker. Det finns andra lärare som kompromissar mycket med sina elever, där eleverna tillåts läsa t.ex. Tolkien om de

sedan läser det som läraren ger dem och som de kanske inte är spontant intresserade av.

I Lotta Bergmans studie *Gymnasieskolans svenskämnen – en studie av svenskundervisningen i fyra gymnasieklasser* (2007) skiljer sig valet av litteratur och hur eleverna arbetar med den sig åt mellan de olika gymnasieklasserna. Undersökningen gjordes i fyra olika klasser som alla tillhör olika skolor. Bergman kom i sin undersökning fram till att det finns två olika svenskämnen i skolorna. Det första var det så kallade *lägre svenskämnet*, som finns i de yrkesförberedande klasserna, där svenskämnet ses som en färdighetsträning. Det andra svenskämnet var det så kallade *det högre svenskämnet*, som finns på de studieförberedande programmen, där svenskämnet ses som ett erfarenhetspedagogiskt ämne.

Exempel på hur lärarna arbetade inom det lägre svenskämnet kan man se i BF-klassen. Där låter läraren eleverna välja skönlitteratur själva och skriver egna skriftliga arbeten på de böcker som de har läst eller redovisar dem muntligt. Läraren menar att det inte finns några klassuppsättningar av böcker på skolan och att klassen är heterogen, vilket gör det svårt för eleverna att läsa gemensam litteratur, vilket är anledningen till att eleverna får välja själva vad de ska läsa (2007:106ff). Göran som är lärare i IP-klassen menar att han försöker ha samma innehåll på alla program som han arbetar på men att han utefter varje klass anpassar hur omfattande och djupgående han arbetar utefter sina klasser. I IP-klassen förenklar han och gör det mindre omfattande än vad han gör t.ex. i teknikklassen (2007:125f). Litteraturläsningen blir mindre omfattande och det är istället färdighetsträningen som används mest. Även om alla klasser har samma kursplan motiverar han sitt val med att fråga sig om svetsare verkligen behöver känna till Platon (ibid). Göran påpekar att valet av litteratur sker utefter elevernas verklighet där de kan känna igen sig i karaktärerna, detta oberoende av vilket program de går på, och att de ska känna något när de läser texterna (2007:131f). Även läraren Bo resonerar likadant som Göran och menar att han förenklar och gör arbetet mindre omfattande i de yrkesklasser han arbetar i medan han i de studieförberedande klasserna arbetar med litteraturanalytiskt och litteraturhistoriskt. Detta för att inte begå, vad han kallar, pedagogiskt självmord i yrkesklasserna. Istället fokuseras valet av litteratur utifrån elevernas intressen för att skapa motivation (2007:128f). Däremot menar Bo att eleverna på det naturvetenskapliga programmet där han undervisar bör få en mer avancerad undervisning för att förbereda dem inför de utmaningar som eleverna kommer att möta på högskola och i arbetslivet (2007:167).

Läraren Anna, som enbart undervisar elever på estetprogrammet, arbetar annorlunda och låter eleverna få läsa litteratur både i helklass, där alla läser samma bok, och i smågrupper, där olika grupper läser olika böcker. Valet av litteratur sker efter en specifik litterär genre och arbetet med litteraturen utgår ifrån elevernas erfarenheter, intresse och de estetiska inriktningarna som programmet har. På Annas skola är lärarna inte överens om huruvida det ska finnas en gemensam bas av litteratur som ska läsas eller inte. Anna poängterar att hon anser att det inte ska finnas ett gemensamt stoff som alla elever på skolan läser, alltså en skolkonon. Istället menar hon att lärarna på skolan kan ha en gemensam bas för hur de ska

arbete med litteratur (2007:108f). Bergman (2007:109) skriver att eleverna i Annas litteraturundervisning får möjlighet till kunskap om livet, sig själva och världen genom litteraturer men att de också får kunskaper i litteraturen genom att de utvecklar sin litterära kompetens.

Inom skolan samtalas det även annorlunda om litteratur och dessa olika samtalsgenrer visar även att det finns olika sätt att se på litteratur. I Hultins studie (2006) fann hon att lärarna på alla de skolor hon undersökte talade om litteratur med sina elever i undervisningen på olika sätt. Hon kom fram till att det var fyra olika samtalsgenrer och dessa är: *det undervisande förhöret*, *det texttolkande samtalet*, *det kultur- och normdiskuterande samtalet* och slutligen *det informella boksamtalet* (2006:283f). Inom *det undervisande förhöret* är syftet att förmedla och kontrollera kunskap. Kunskapsluckor undersöks för att sedan fyllas i av läraren och texten placeras sedan i en historisk kontext. I *det texttolkande samtalet* är syftet istället att tolka och analysera texter för att skapa en djupare förståelse för olika former av texter och att uppmana eleverna till att verbalt formulera tankar, tolkningar och olika ståndpunkter. *Det kultur- och normdiskuterande samtalet* har i sitt primära syfte att göra jämförelser och problematiseringar av kulturer och normer utifrån litteraturen och elevernas egna erfarenheter. Detta för att skapa en djupare förståelse för sin egna och andras kulturer och för att ge eleverna en möjlighet att verbalt uttrycka sina åsikter, frågor och tankar kring de olika normer och värderingar som finns. Att väcka läslust hos eleverna är det primära syftet i *det informella boksamtalet* och detta sker genom att eleverna återger sina tankar och upplevelser av böckerna som de har läst. Detta för att kunna ge eleverna en möjlighet att utvidga sina litterära repertoarer och visa för varandra hur litteraturen kan ha subjektiv relevans eller irrelevans.

Dessa samtalsgenrer visar också på olika syner på litteratur och kunskap, enligt Hultin (2006:287ff). Inom *det undervisande förhöret* ses litteraturen som en kunskapskälla och som ett exempel ur litteraturhistorien. Inom denna syn menar man att det är möjligt att ta historisk kunskap ur litteraturen. Hultin menar (2006:287) att det som tas upp under samtalet fastställs som säker kunskap trots att litteratur inte alltid är en källa till just detta. I *det texttolkande samtalet* ses istället litteraturen som tolkningsbara och att den inbjuder till olika tolkningar. Litteraturen betraktas inom denna samtalsgenre inte som kunskapskälla om världen som hos den föregående genren. Istället ses litteraturen som en avbildning av världen och avbildningen behöver inte heller vara realistisk. Även inom *det kultur- och normdiskuterande samtalet* ses litteraturen som en källa till kunskap. Den kunskap som söks är dock annorlunda gentemot *det undervisande förhöret*. Kunskapen som söks handlar om de kulturella och sociala fenomen och normer som finns i världen. Kunskapen som hämtas ur litteraturen utgör sedan diskussioner där jämförelser görs och genom detta kan trovärdigheten i texten ifrågasättas. Likaså är den dominerande litteratursynen inom *det informella boksamtalet* att litteraturen är en kunskapskälla. Denna syn framställs genom att sanningshalten i det litterära objekt som diskuteras prövas, både i litteratur som är gör anspråk på att vara realistiskt och i litteratur som gör anspråk på att inte vara realistisk, t.ex. fantasy och skräck. Eftersom diskussionen kring om litteraturen är realistisk eller inte finns menar Hultin (2006:288) att det är möjligt att ifrågasätta

litteraturen och att det även går att diskutera litteraturen utifrån textdrag och liknande.

Genren fantasy och dess undergenre urban fantasy

Fantasy är en genre som innehåller många olika drag från sagans värld. Det finns olika former av fantasy där huvudpersonen antingen lever i en fantasivärld eller i den verkliga världen där något sker som får karaktären att öppna ögonen för det magiska (Löthagen och Staaf, 2009:106).

Problemet med genren fantasy är att det finns ett visst stigma, som har blivit identifierat av litteraturkritiker, hos genren och som säger att den inte är hög eller seriös nog för att användas i skolan. Thomas (2003:60, s. 63) menar dock att det finns kriterier som inte uppmärksammas och som gör att genren mycket väl kan användas inom skolan. Hon menar dels att många elever gillar genren och dels att fantasy är en metafor för mänskliga förutsättningar. Genren är fylld med olika mytologiska strukturer, heroiska cyklar och sociala och religiösa kommentarer.

Fantasy som genre har ett nobelt arv som börjar långt bak i tiden, långt innan böcker publicerades med hjältar som Beowulf och monster som Grendel och har sedan över tid utvecklats till en metafor för mänskliga erfarenheter (Thomas, 2003:60). Många av de onda krafter som finns inom genren representerar mobbare, gäng, våld, övergrepp och fördomar mot andra för läsaren. Likaså tar många böcker upp globala problem som hunger, förlust, sorg, smärta och förvirring, något som läsarna kan känna igen sig i (Thomas, 2003:62).

Winston (1994:101) analyserar i sin artikel sagans möjlighet i skolan och sagan som genre har fått mycket kritik för att den inte erbjuder bra förebilder för de kvinnliga läsarna genom att vara sexistiska och för att den framställer kvinnan som en svag person och dels för att ofta vara rasistisk. Det går dock att möta denna kritik genom att använda alternativa folksagor som kan erbjuda en annan könsroll för de kvinnliga läsarna att identifiera sig med. Hon menar att alla sagor inte bär de sexistiska drag som kritikerna tar upp och att lärare i valet av litteratur därför måste fråga sig vilka värderingar som finns i sagan och om de värderingarna är sådana som eleverna ska få möta.

Det går att arbeta med genren urban fantasy på många olika sätt. Genren är rik på mytologi och där det ofta finns många folksagor invävt (Krul, 2016:145–150.) Likaså är temat identitet och identitetsutveckling vanligt inom genren där huvudkaraktärerna hittar sig själva inom och/eller genom det övernaturliga, där de kan utvecklas och bli trygga i sig själva (Winston, 2003:106., Krul 2016:150–155). Krul (2016:150) menar att det kan argumenteras för att nästan alla böcker som riktar sig till ungdomar och unga vuxna använder temat identitet där karaktärerna är i en övergångsfas. Hon menar dock att urban fantasy kan erbjuda en annorlunda form där karaktären inte bara upptäcker sitt eget jag utan också upptäcker övernaturliga krafter som symboliskt kan representera upptäckten av nya förmågor vid övergången till vuxenlivet.

Alla protagonister kommer inom urban fantasy någon gång i kontakt med något som överraskar dem och som ökar deras kunskap om världen. Detta sker oftast tydligast hos de karaktärer som inte kände till magi sedan tidigare. Krul (2016:155) menar att karaktärens världsbild expanderar och att denna expansion kan ses om en metafor till läsarnas egen världsbild som i ungdomsåren ofta expanderar och där expanderingen kan ses som skrämmande. Hon påpekar att ungdomarna ska ta många beslut och lär sig hela tiden saker de inte visste sedan tidigare. En del saker de lär sig är uppmuntrande men de lär sig också saker som kan ses som mörkt och stötande.

Urban fantasy romantik är en underkategori till urban fantasy där böckerna framförallt innehåller kvinnliga protagonister. Böckerna innehåller en blandning av populärkultur, religiösa symboler, mytologi, folksagor och ungdomslitteratur och Slušná (2014:101) menar att genren främst riktar sig till kvinnliga läsare. Hjältinnorna kan i dessa böcker hänge sig åt sina passioner och begär, eftersom logiken och rationaliteten inte längre appliceras på verkligheten, och Slušná (2014:102f) menar att karaktärerna tillåts göra allt som i vår kulturella civilisation skulle kunna ses som ociviliserat och/eller som ett brott mot normerna i samhället. Detta har fått en stor genomslagskraft och runt 2000-talet hade genren nått ut till de andra formerna av media och blivit stor inom t.ex. film och tv-serier. Urban fantasy visar också exempel på att den traditionella kvinnliga könsrollen är på väg att dekonstrueras (Slušná, 2014:108., Thomas, 2003:62). De kvinnliga hjältinnorna i urban fantasy har utvecklats och läsarna möter inte en kvinna som behöver bli räddad av en man utan de är själva starka, framgångsrika, vällustiga och väljer medvetet sina partner själva. Slušná (2014:105f) menar att genren kan överträffa höglitteraturen vad gäller en mer gradvis anpassning av ämnen som engagerar en större grupp av läsare där de kan analysera och bearbeta sina egna erfarenheter, värden och trosföreställningar.

Slutligen poängterar Krul (2016:156) att det finns flera faktorer som kan locka elever till läsning och lärare till att arbeta med urban fantasy än de som har tagit upp är här. Dessa är inte de enda som kan locka läsare till genren urban fantasy och inte alla ungdomar tilltalas av just dessa. Krul (2016:42f) menar att innehållet av folksagor, identitetstemat och expansionen av världsbilden är några faktorer inom urban fantasy och att dessa kan ses som en riktlinje inför arbetet med urban fantasy.

Teoretisk bakgrund

Svenska som erfarenhetspedagogiskt ämne är ett begrepp som den pedagogiska gruppen i Lund har myntat och testat genom forskning ute på skolor (Bergöö, 2005:43). I denna uppsats har svenska som ett erfarenhetspedagogiskt ämne använts som en teoretisk ram.

Bergöö (2005:44–47) skriver att undervisningen vid erfarenhetspedagogiskt arbete tar sin utgångspunkt i elevernas egna erfarenheter, föreställningar och deras språk. Genom detta möts och konfronteras eleverna med andras erfarenheter, föreställningar och språk. Det kan leda till att de kan upptäcka både likheter och skillnader mellan sig själva och andra personer. När lärare arbetar erfarenhetspedagogiskt är detta något de bör ha i åtanke när de väljer olika former av litteratur i svenskundervisningen.

Detta innebär att eleverna genom detta arbete kan tillägna sig kunskaper och få nya erfarenheter och på så vis förändra sitt eget språk, sina föreställningar om världen och få nya begrepp och verktyg att arbeta med. Bergöö menar även att detta går att applicera på litteraturundervisningen där skönlitteraturen ses som en kunskapskälla för eleverna, men inte som enbart som en källa för att bli bättre litteraturläsare eller bli litterärt bildade, utan även som en källa för elever att utveckla känslor, erfarenheter och olika former av subjektivitet.

Bergöö påpekar att den pedagogiska gruppen har fått mycket kritik för denna syn där kritikerna menar att skönlitteraturen reduceras till att bara ha ett presumtivt kunskapsvärde. Hon menar dock att så inte är fallet utan att det istället handlar om att synen på skönlitteraturen fördjupas, och får en vidare mening. Litteraturen får nu en plats där elever kan mötas i något för att byta erfarenheter och skapa erfarenheter. Det är i mötet med andra som erfarenheter kan bearbetas och nya erfarenheter kan skapas och det är genom våra tidigare erfarenheter som vi uppfattar verkligheten.

Bergöö skriver att Teleman har kritiserat svenskan som ett erfarenhetspedagogiskt ämne där han menar att detta har fått svenskämnet att ta på sig ett ansvar som är hela skolans. Detta är på sätt och vis en korrekt iakttagelse, menar Bergöö och möter denna kritik genom att hävda att erfarenhetspedagogik är något som alla ämnen kan arbeta med och på så vis blir det inte lärare inom svenskämnet som ensamt arbetar med elevers erfarenheter och föreställningar. Slutligen skriver Bergöö att den viktigaste kunskapen om språk inte tar sin grund i grammatik eller olika typer av texter utan de olika samhälleliga villkoren som finns för språk och dess sociologi och psykologi.

Genom att arbeta erfarenhetspedagogiskt med urban fantasy menar jag att lärare tillsammans med elever skulle kunna diskutera och arbeta med mycket som många elever har upplevt tidigare i sina liv men också sådant som de upplever i nuet, t.ex. rädsla inför något okänt och/eller bearbeta och bygga på egna erfarenheter. Eleverna kan också få möjlighet att skapa nya erfarenheter och utvidga sin egen verklighet genom genren som de annars inte skulle ha mött. För vissa elever kan mötet med karaktärer som har en familj med en mörk familjehistoria vara något de

inte skulle ha kommit i kontakt med om det inte vore för litteraturen. Likaså kan symboliken och metaforiken i urban fantasy vara något som flera elever eventuellt inte skulle komma i kontakt med om inte genren erbjöds i skolan.

Metod

I detta avsnitt presenteras metodvalet, tillvägagångssättet, urval av och antal deltagare i studien och konstruktionen av enkätfrågor samt analys av de variabler som skapades. Detta för att skapa en god transparens av undersökningen.

Tillvägagångssätt och deltagare

Eftersom denna undersökning syftar till att undersöka inställningen till att använda urban fantasy i skolan, var en kvantitativ studie mest lämpad, eftersom enkäter kan täcka ett större omfång informanter. Enkäten innehåller vissa kvalitativa inslag där lärarna kunde exemplifiera och berätta själva. Enkäten skapades med hjälp av Google Forms och sparades i Google Drive. För att kunna nå ut till så många svensklärare som möjligt skickades enkäten ut i form av en webbenkät via det sociala mediet Facebook. På Facebook finns det en grupp som svenskläraryöreningen har skapat och som heter *Svensklärarna*. Eftersom det inte fanns någon begränsning i undersökningen kring var lärarna befinner sig ansågs detta vara en bra metod för att enkelt kunna nå ut till många lärare. Gruppen har dessutom cirka 11 000 medlemmar som alla är svensklärare från de tidiga åren till universitetsnivå och eftersom antalet medlemmar är så pass högt gjordes bedömningen att detta medium skulle kunna fungera väl för att få en hög svarsfrekvens.

Ett kort missivbrev postades tillsammans med länken till enkäten för att ge deltagarna den information som krävs för att uppsatsen ska vara etiskt godkänd. Stora delar av missivbrevet fanns också med i enkäten för att säkerställa att lärarna verkligen läser all information som krävs. (För att se missivbrevet se bilaga 1). Inlägget publicerades på eftermiddagen en vardag när sannolikheten att flera lärare inte längre jobbar och därmed eventuellt loggar in på Facebook.

När enkäten stängdes efter att ha legat ute i två veckor var det totalt 21 kvinnor och 11 män som hade deltagit i studien, totalt 32 deltagare. Av dessa uppgav 12 deltagare att de enbart jobbade på studieförberedande program, 6 deltagare att de enbart jobbade på yrkesförberedande program och 14 deltagare uppgav att de jobbade lika mycket på studie- och yrkesförberedande program. Detta är ett lägre antal personer än vad som hade varit önskvärt och en anledning till detta ger Trost och Hultåker (2007:135) i *Enkätboken*, där de förklarar att svarsfrekvensen kan bli lägre vid webbenkäter eftersom det är enklare för de tänkta deltagarna att glömma eller välja att inte delta vid en webbenkät än om de hade en pappersenkät i handen. Det var inte förväntat att enkäten skulle få ett sådant lågt deltagande eftersom gruppen innehåller många medlemmar. Det är möjligt att den inte delades tillräckligt mycket av de andra användarna inom gruppen, att den publicerades vid ett klockslag som gjorde att många missade den eller att det bara var personer som själva var intresserade av urban fantasy som valde att delta i studien. Den låga svarsfrekvensen påverkar den externa validiteten och på grund av detta kan resultatet inte generaliseras. Istället visar resultatet ett utdrag hur lärares inställning till och användning av urban fantasy ser ut. För vidare diskussion kring validiteten och deltagarantalet se metoddiskussionen.

Instrument

För att skapa denna enkät användes kursplanen i svenska för att se vad eleverna ska tillägna sig och utveckla i litteraturarbetet och Kruls artikel *Young Adult Appeal and Thematic Similarity in Urban Fantasy* (2016). Den teoretiska ramen fanns även med i beaktande när enkäten skapades och det erfarenhetspedagogiska perspektivet diskuteras i analysen. (Enkäten finns att se i bilaga 2).

På grund av tidsplanen för uppsatsarbetet fanns det inte tid till att pröva enkäten i en pilotstudie innan den skickades ut. Pilotstudier görs för att kunna beräkna reliabiliteten och göra eventuella justeringar utefter den. Reliabilitet handlar om tillförlitligheten på de frågor som är konstruerade och att svaren inte beror på en slump medan validitet handlar om ifall frågorna mäter det som de är avsedda att mäta (Trost och Hultåker, 2007:64f). För att mäta reliabiliteten hos frågorna som handlade om inställning användes cronbach's alfa, vilket är det som används för att se om frågorna korrelerar med varandra, alltså att det finns ett samband mellan dem. För att det ska anses vara en god reliabilitet ska korrelationen ligga mellan .60-.70, i förhållande till 1.0, och allt under detta anses vara en låg reliabilitet (Howitt & Cramer, 2011: kap 7, kap 36). Reliabilitet användes för variablerna *Möjligheter hos eleverna* och *Undervisningsområden* och visas i tabell 1. För dessa två blev reliabiliteten .74 respektive .85 och detta visar på en mycket god respektive god reliabilitet hos variablerna och detta innebär att tillförlitligheten hos frågorna är mycket god.

Tabell 1. Reliabilitet hos variablerna

Variabler	A
<i>Möjligheter hos eleverna</i>	.85
<i>Undervisningsområden</i>	.74

Enkäten började med två bakgrundsfrågor för att ta reda på vilket kön deltagarna hade och om de jobbade främst på studie- eller yrkesförberedande program. Jag är också medveten om att det idag finns lärare som jobbar inom båda programformerna och valde därför att ha med ett tredje alternativ som var ”jobbar lika mycket inom yrkes- och studieförberedande program”. Jag är också medveten om att det finns personer som inte identifierar sig som varken man eller kvinna men på grund av omfånget av enkäten kunde inte detta tas i beräkning, men jag valde ändå att ha med alternativet ”vill inte uppge” på frågan kring om de är man eller kvinna.

Resterande frågor i enkäten är vad Trost och Hultåker kallar för attityd- eller åsiktsfrågor (2007:71ff). Det finns enligt dem två olika sätt att ställa attitydfrågor och denna uppsats använder båda formerna. Det ena sättet är att ställa frågor där deltagaren svarar ja eller nej. Av de frågor som kom efter bakgrundsfrågorna var tre av dessa frågor sådana att deltagarna skulle svara ja eller nej på en fråga. Alla dessa tre frågor hade en följdfråga där deltagaren kunde utveckla, ange hur och skriva ner tankar som var kopplade till ja-nej-frågorna. Anledningen till att jag valde att ha med följdfrågor var för att se vilka böcker inom urban fantasy som

lärarna själva läser, hur de har arbetat med genren och varför de anser att urban fantasy kan läsas i skolan eller enbart på fritiden. Skulle jag t.ex. ha gett alternativ på alla böcker som publicerats inom genren eller konkreta förslag skulle enkäten ha blivit för lång och svårtillgänglig för deltagarna.

Den andra formen av attitydfrågor är där ett påstående ges och där deltagarna bland annat får ta ställning till i vilken grad de håller med. Dessa frågor låg på en ordinalskala (Trost och Hultåker, 2007:155) och detta eftersom det inte går att säga med säkerhet att avståndet mellan svarsalternativen är lika långt.

För att kunna besvara frågeställningen kring om lärare själva läser urban fantasy valde jag att ha med frågan ”Läser du själv böcker inom genren urban fantasy?” där de kunde svara ja eller nej följt av frågan ”Om du läser böcker inom genren, kan du ge några exempel på böcker som du har läst?” där lärarna själva kunde skriva böcker som de har läst.

Det är möjligt att lärare har arbetat med genren och för att ta reda på detta fanns frågan ”Har du arbetat med genren urban fantasy någon gång i undervisningen?” där deltagarna kunde välja mellan ja eller nej följt av följdfrågan ”Om du har arbetat med genren, kan du kort beskriva hur du har använt genren i undervisningen?” där lärarna gavs utrymme att beskriva hur arbetet har sett ut.

Fem frågor konstruerades för att mäta variabeln *Möjligheter hos eleverna* där deltagarna kunde välja mellan ”håller helt med”, ”håller delvis med”, ”håller delvis inte med”, ”håller inte med” och ”vet inte”. Anledningen till att ”vet inte” fanns med som ett alternativ var för att ge de som inte känner till genren en möjlighet att kunna visa det genom att inte veta vilka möjligheter som genren kan ge. Påståendet löd: ”Urban fantasy som genre kan ge eleverna möjlighet att:” där påståendena var ”utveckla sin identitet”, ”använda som källa till insikt om världen”, ”bearbeta sina erfarenheter” och ”arbeta med en text som de har kunskap om sedan innan”.

Fyra frågor konstruerades för att mäta variabeln *Undervisningsområden* där deltagarna kunde välja mellan ”absolut inte”, ”kanske”, ”absolut” och ”vet inte”. Precis som i den förra frågan fanns alternativet ”vet inte” för att ge möjlighet till de lärare som inte vet vilka undervisningsområden urban fantasy kan användas inom. Påståendet som huvudfrågan hade var ”Jag skulle kunna tänka mig att arbeta med urban fantasy inom:” där påståendena var ”tematiskt arbete (t.ex. mötet med något okänt)”, ”erfarenhetspedagogiskt arbete”, ”litteraturhistoriskt arbete (t.ex. framväxten av genrer eller magi i litteratur)” och ”litteraturanalytiskt arbete (t.ex. berättarstil, teman, motiv etc.)”. Flera av alternativen fick ett exempel på hur de ska kunna användas för att hjälpa deltagarna att se möjligheter och inte fastna i tankar kring hur detta arbetet eventuellt skulle kunna se ut.

De två sista frågorna i enkäten var tänkta att bedöma lärarnas inställning till genren i skolan. Påståendet löd ”Jag anser att urban fantasy:” där alternativen var ”har ett värde som kan användas i undervisningen” och ”enbart borde läsas på fritiden”. Därefter kom en följdfråga som löd: ”Baserat på ditt svar ovan, kan du

utveckla varför du tycker som du gör?” där deltagarna själva kunde skriva varför de ansåg som de gjorde.

Analysmetod

För att analysera den data som samlades in användes två olika metoder. Den kvantitativa data som skulle beräknas statistiskt matades in i datorprogrammet SPSS för att analyseras där. Den data som var av mer kvalitativ art analyserades tematiskt och kommer presenteras med citat som ska kunna stärka och förklara den statistisk som presenteras i resultatavsnittet.

Eftersom det finns två frågeställningar som rör samband, om det finns ett samband i inställningen till genren beroende av vilket kön man har och om det finns ett samband mellan vilken programform deltagarna jobbar på, användes oberoende envägs anova som analysmetod. Detta eftersom det är två variabler, kön och programform, och vid t-test kan enbart en oberoende variabel användas. En korrelationsanalys användes för att se om det fanns något samband mellan de oberoende variablerna och de beroende variablerna, vilket oberoende envägs anova ger.

Varje enkät kodades med ett id-nummer, för att strukturera upp och ytterligare anonymisera deltagarna, som i analysen kommer att skrivas ut, exempelvis Deltagare 1. De beroende variablerna är *Kön* och *Program* medan de oberoende variablerna är *Undervisningsmöjligheter* och *Möjligheter hos eleverna*. *Kön* kodades 0 för kvinnor och 1 för män. Det var inga som inte angav sitt kön och därför behövdes ingen kodning för alternativet ”vill inte uppge”. Variabeln *Program* kodades 0 för studieförberedande program, 1 för yrkesförberedande och 2 för de som angav att de jobbade lika mycket inom båda programformerna. Variabeln *Möjligheter hos eleverna* kodades 4 om de höll helt med och 1 om de inte höll med. De som svarade vet inte kodades med 0. Likaså kodades variabeln *Undervisningsmöjligheter* 3 om deltagaren hade svarat ”absolut” och 1 om personen hade svarat ”absolut inte” och de som svarade ”vet inte” fick koden 0.

De frågor som enbart hade svarsalternativ ja eller nej kodades ”ja” som 0 och ”nej” som 1 för att vara konsekvent vid inmatandet av den data som fanns. Dessa frågor kunde inte analyseras med hjälp av oberoende envägs anova och därför gjordes en analys av hur många som har svarat ja eller nej och diskuterades i samband med den kvalitativa datan, de svar informanterna själva skrev, och dessa analyserades för sig. Exempel från den tematiska analysen presenteras i analysen för att visa det djup som finns i informanternas svar och vid hanteringen av citaten har stavfel, ofullständiga meningar, satsradning och liknande korrigerats för att göra det läsvänligt.

För att skapa variablerna fördes svaren från de frågor som är tänkta att ingå i variabeln samman. Därefter gjordes en medelvärdesuträkning och detta medelvärde blev summan för de olika variablerna och varje individ fick ett eget medelvärde inom varje variabel. Baserat på hur medelvärdet är kan inställningen beräknas, där ett högt värde innebär en positiv inställning.

Etiska överväganden

Inför att webbenkäten skulle läggas ut studerades lagen om etikprövning (Etikprövningsutredningen) för att säkerställa att uppsatsen innehåller de delar som gör den etiskt godkänd enligt etikprövningen, trots att den inte genomgår en regelrättig etikprövning. För att säkerställa att informanterna fick all den information om krävs för uppsatsen skrevs informationen om uppsatsens syfte, användning, anonymitet och frivillighet att delta både i missivbrevet som postades i inlägget på Facebook och i beskrivningen av enkäten.

Nyttjandekravet ansågs uppfyllas genom att det stod att detta är en examensuppsats och att jag läser på Högskolan Väst vilket ger informanterna informationen om hur den data de ger mig kommer att nyttjas. Informationskravet ansågs uppfyllt genom att det stod vad uppsatsen syftar till att undersöka och vad den kommer att handla om. Det stod att deltagandet var frivilligt och att alla deltagarna kommer att vara helt anonyma, samt både min och min handledares mejladresser stod i missivbrevet och i enkäten för att deltagarna ska kunna komma i kontakt med oss i efterhand om de skulle ångra sitt deltagande eller hade frågor kring uppsatsen. Slutligen stod det också att enbart jag och min handledare kommer att behandla den data som samlas in och att svaren kommer att sparas under ett år på min privata Google Drive. Med detta ansågs konfidentialitetskravet och samtyckeskravet vara uppfyllt.

Resultat

Nedan kommer resultatet av analysen att presenteras genom både tabeller och citat som är kopplade till studiens syfte och frågeställningar. Avsnittet är disponerat utifrån utformningen av enkäten (som går att se i bilaga 2) och de frågeställningar som studien syftar till att besvara. Detta för att läsaren ska få en tydlig och strukturerad genomgång av resultaten. Diskussion av resultaten kommer att presenteras under avsnittet Resultatdiskussion.

Lärarnas läsning av urban fantasy

Hälften av deltagarna har angett att de själva läser urban fantasy. Vid frågan kring om de kan ge exempel på böcker som de har läst var det enbart en person som inte gav några exempel på litteratur som hen har läst. Det var också en person som angav att hen inte läser urban fantasy men skrev att *Låt den rätte komma in* av John Ajvide Lindqvist är en bok som har lästs. Det är möjligt att denna person ville nämna denna bok utifall att den definieras som urban fantasy i denna undersökning men att personen själv inte skulle definiera boken som det och av denna anledning har det svaret inte räknats med i listan av böcker som lärarna uppger hör till genren. Det var även en person som skrev att hen läser allt hen kommer över inom genren.

Resultatet av de böcker som deltagarna har angett visar de läser urban fantasy med några få undantag. Flera har skrivit John Ajvide Lindqvists böcker och alla hans böcker tillhör skräckgenren. Det är även en person som har angett Clive Barkers *The scarlet gospels* och denna bok hör också till skräckgenren. En deltagare skrev att hen har läst *Hungerspelen* av Suzanne Collins och denna bok hör till genren science fiction och eftersom den inte har några övernaturliga element i sig tillhör den inte genren urban fantasy. Detta visar att flera har svårt att avgöra vilka böcker som hör till genren och att gränsdragningen mellan fantasy och skräck är svår att avgöra, vilket diskuterades i avsnittet definition av begrepp.

Nedan presenteras en lista av de böcker som deltagarna har uppgett att de läser där det även går att se hur många deltagare som har läst böckerna och vilken genre de tillhör, baserat på definitionen i denna uppsats.

Tabell 2. Böcker lästa av lärare som de anser är urban fantasy.

Genre	Författare	Bok	Antal
Science fiction	Collins, Suzanne	<i>Hungerspelen</i>	1
Skräck	Ajvide Lindqvist, John	<i>Låt den rätte komma in</i>	5
Skräck	Ajvide Lindqvist, John	<i>Hanteringen av odöda</i>	3
Skräck	Barker, Clive	<i>The scarlet gospels</i>	1
Urban fantasy	Aarovitch, Ben	<i>Rivers of London</i>	1
Urban fantasy	Andersson Johansson, Frida	<i>Dränkt</i>	1
Urban fantasy	Armstrong, Kelly	<i>Biten</i>	1
Urban fantasy	Bergmark Elfgren, Sara och Sandberg, Mats	<i>Cirkeln</i>	2
Urban fantasy	Butcher, Jim	<i>Dresden flies-serien</i>	2
Urban fantasy	Clare, Cassandra	<i>The mortal instruments-serien</i>	2
Urban fantasy	Eggert, Pål	<i>Borde vara död</i>	1
Urban fantasy	Gaiman, Neil	<i>Amerikanska gudar</i>	2
Urban fantasy	Harris, Charlaine	<i>Southern vampire mysteries-serien</i>	1
Urban fantasy	Kadrey, Richard	<i>Sandman Slim</i>	1
Urban fantasy	Kate, Lauren	<i>Fallen</i>	1
Urban fantasy	Kenyon, Sherrilyn	<i>The chronicles of Nick-serien</i>	1
Urban fantasy	Mead, Richelle	<i>The vampire academy-serien</i>	1
Urban fantasy	Meyer, Stephanie	<i>Twilight-serien</i>	2
Urban fantasy	Rice, Anne	<i>Vampyrkrönikan</i>	1
Urban fantasy	Rowling, J.K.	<i>Harry Potter</i>	1
Urban fantasy	Sniegoski, Thomas	<i>Remy Chandler-serien</i>	1
Urban fantasy	Stiefvater, Maggie	<i>Feber</i>	1

Användning av urban fantasy i skolan

Tretton av deltagarna har uppgett att de har använt urban fantasy i undervisningen, vilket är 41 % av alla deltagare i studien. Analysen av resultatet visar att det finns tre huvudteman som alla utgår utifrån undervisningsmetoder. Dessa tre är: *Tematiskt arbete*, *Analytiskt arbete* och *Romanläsning*. *Analytiskt arbete* var det största temat där flest deltagare har uppgett att de har använt genren under och *Romanläsning* var det minsta temat där två stycken lärare har använt genren till

detta. Flera av lärarna har använt genren på mer än ett sätt och nedan kommer citat presenteras för att visa olika sätt som lärare har använt genren inom de olika temana.

Vi har läst verk av Ajvide Lindkvist och letat efter klassiska skräckingredienser samt diskuterat hur han har fört in det moderna, urbana och hur han framställt abnorma saker som händer i en verklighet som vi känner igen (Deltagare 11).

Jag använde första Twilight-filmen för flera år sedan, som underlag för att diskutera och arbeta med symbolik, metaforik och allmänmänskliga förhållanden i svenskundervisningen (Deltagare 12).

[...] [U]r stilistisk synpunkt är urban fantasy intressant, liksom ur tusen andra vinklar där eleven förvånat inser att redan Bram Stoker har varit där. Att det som uppfattas som nyskapande är en utveckling och variant på flera hundra år gammal litteratur och vilken inverkan den har på kultur, individ och samhälle (Deltagare 24).

De ovanstående citaten visar att arbetet med genren kan se väldigt olika ut. Deltagare 11 har använt skräcktemat där eleverna har fått göra analyser av skräckingredienserna och där de har diskuterat det urbana och övernaturliga i Ajvide Lindqvists verk. Denna deltagare anser sig ha arbetat med urban fantasy men Ajvide Lindqvists verk hör, enligt den rådande definitionen i denna uppsats, till skräckgenren. Samtidigt visar deltagaren att hen har diskuterat med eleverna hur det urbana och den verklighet vi känner till kan föras samman med det övernaturliga och abnorma som både skräckgenren och urban fantasy använder.

Deltagare 12 har använt urban fantasy i undervisningen genom filmen *Twilight*, vilket är en film som hör till genren urban fantasy. Diskussionen kring symbolik, metaforik och allmänmänskliga förhållanden är ett sätt att arbeta med genren fantasy i undervisningen och både Slušná (2014) och Krul (2016) menar i sina artiklar att det är möjligt att arbeta med symbolism och metaforik. Jag menar att filmen och boken jobbar mycket med symbolism, metaforik och dikotomier, som alla samspelar för att skapa den berättelse som går att läsa och att arbeta med. Eftersom huvudkaraktärerna går på gymnasieskolan själva finns det flera problem i handlingen som ungdomarna på gymnasiet menar jag att de kan känna igen sig i och arbetet med allmänmänskliga förhållanden kan därmed menar jag att arbetet kan utgå ifrån elevernas erfarenheter i samband med de som finns i boken.

Citatet från deltagare 24 ovan sammanfattar vad de andra deltagarna redan har varit inne på. Det går att använda genren ur flera stilistiska aspekter där det går att arbeta litteraturanalytiskt med genren och man kan se att den har sina rötter i litteratur som har funnits under en lång tid. Genren i sig är dock relativt ny och har

inte funnits i flera hundra år, som deltagare 24 påstår, även om genren har flera stildrag som däremot har funnits i många år. Detta visar återigen hur problematisk genreindelningen är. Vidare har andra deltagare uppgett att de har använt genren för att visa att berättandet inte alltid behöver vara verklighetsanknutet och både Brodow och Rininsland (2005:96) och Bogelind och Nordenstam (2015:302f) menar att elever helst läser så kallad faktionslitteratur. Genom att använda urban fantasy är det möjligt att öppna upp möjligheterna hos eleverna att läsa annan litteratur och diskutera litteraturen som mer än något som baseras på verkliga händelser.

Det andra temat som identifierades i analysen var *Romanläsning*. Det var en deltagare som uppgav att hen har låtit eleverna läsa urban fantasy för att eleverna själva har valt det och sedan inte haft någon planering kopplad till genren. Deltagare 32 har däremot haft en gedigen planering kopplad till läsningen vilket citatet nedan visar. Dock är det en bok av Ajvide Lindqvist, som av svaren verkar vara en populär författare att använda inom litteraturundervisningen. Arbetet med vampyrens roll genom litteraturhistorien kan dock resultera i att man närmar sig genren urban fantasy, men detta är inte ett måste, då vampyrlitteratur länge har klassificerats som skräck. Genom boksamtalen är det möjligt att eleverna kommer in på områden som mötet med det okända, ensamhet, rädsla och liknande, sådant som de möjligen själva kan känna igen sig i.

Mina ettor har läst "Låt den rätte komma in", haft boksamtal och ska skriva essä om vampyrernas roll i litteraturhistorien (Deltagare 12).

Det sista temat, *tematiskt arbete*, går i mångt och mycket in i litteraturanalytiskt arbete. Detta kan vara för att lärare ofta vid läsning av böcker kopplar detta till just litteraturanalys eftersom det är en stor del i kunskapskraven. Det finns de som har använt ett tydligt tematiskt arbete, t.ex. sagor och myter, men också teman som inte är lika tydligt utsatta som deltagare 24 har använt genren.

[...] [T].ex. där eleverna jämför modern/ klassisk litteratur utifrån arketyper, stereotyper, vändpunkt och annat. Det är superintressant att jämföra urban fantasy med gamla klassiker, efterkrigslitteratur, moderna klassiker, samhällsskildringar från alla epoker i en tidsdokumenterande aspekt och ur aspekter som samhällssyn, rädslor, historia osv (Deltagare 24).

Citaten ovan visar att det går att använda genren i ett litteraturhistoriskt tema där genren kan jämföras och studeras genom olika tider med andra genrer där olika teman som samhällssyn och rädslor kan diskuteras i förhållande till annan litteratur. En annan deltagare har arbetat på ett liknande sätt där hen har använt genren som en kontrast mellan realism och romantik.

Jag har skräcktema i Sv.2, ett brett sådant i samband med 1800-talet men även i Sv.1 när vi har sagor och myter så kommer det in. Jag använder en blandning av uppgifter: tv-serier, film, poesi och textutdrag. Jag föreläser lite om hur de olika väsens historia sett ut (änglar, zombies, vampyrer osv) och vi diskuterar mycket (Deltagare 10).

Detta citat visar att det går att arbeta med genren på olika vis och att arbetet med urban fantasy kan användas inom flera kurser inom svenskämnet. Att tala om olika väsens historia kan i sig vara ett stort tematiskt arbete eftersom de flesta väsen som finns inom urban fantasy har en lång historia. Dock visar deltagare 10 att hen inte har använt genren för att tala om de olika stilistiska drag som finns inom urban fantasy. Istället har arbetet skett utifrån skräckgenren, vilket åter visar att genren inte är helt oproblematiserad som jag diskuterade i definitionen av begreppet urban fantasy tidigare. Citatet visar också att det går att arbeta med urban fantasy på flera olika sätt och att genren finns representerad inom flera medier.

Inställning till genren i undervisningen

För att så enkelt som möjligt kunna avläsa tabellerna nedan ges här en förklaring av hur många frågor det var som ingick i varje variabel och vad förkortningarna betyder. Fem frågor ingick i variabeln *Möjligheter hos eleverna* där det högsta medelvärdet var 20 och det lägsta var 0 och fyra frågor ingick i variabeln *Undervisningsområden* där det högsta medelvärdet var 12 och det lägsta var 0. Standardavvikelsen, s , är ett värde och innebär hur mycket svaren skiljer sig åt mellan deltagarna. M står för det sammanlagda medelvärdet medan M^M och M^K står för medelvärdet hos män respektive kvinnor och M^S , M^Y och M^B står för medelvärdet hos lärarna på som angett att de arbetar på studieföreberande-, yrkesförberedande program eller lika mycket på båda på båda programformerna. N står för hur många deltagare som resultatet är räknat på. Det fanns ett internbortfall inom variabeln *Möjligheter hos eleverna* och de deltagare som inte hade svarat på alla frågorna räknades bort. (Se metoddiskussion för diskussion av det interna bortfallet).

Medelvärdesanalysen av resultatet visar att det finns en positiv inställning till de möjligheter som urban fantasy kan ge elever och de undervisningsområden som lärarna kan tänka sig att använda urban fantasy inom. I tabell två nedan kan det avläsas att det finns en positiv inställning hos deltagarna till de möjligheter som genren har hos eleverna, vilket variabeln *Möjligheter hos elever* mätte. Det går också att avläsa att kvinnorna har en mer positiv inställning till de möjligheter genren kan erbjuda eleverna än vad männen hade. Standardavvikelsen är relativt hög vilket visar att det skiljde sig åt mellan de individuella svaren. Likaså finns det en positiv inställning till de *Undervisningsområden* som lärarna kan tänka sig att använda urban fantasy inom. Även inom denna variabel är kvinnorna något mer positiva än vad männen är till genren. Standardavvikelsen är lägre inom denna variabel och detta innebär att det inte har skiljt sig lika mycket åt mellan de individuella svaren.

Av medelvärdesanalysen i tabell tre kan man utläsa att kvinnorna har ett högre medelvärde än vad männen har. Detta innebär i praktiken att de är mer positivt

inställda till de möjligheter som genren kan erbjuda eleverna och till de undervisningsområden som de kan tänka sig att arbeta med genren inom. Likaså visar medelvärdesanalysen i tabell fyra att de lärare som arbetar på de yrkesförberedande programmen är de som har högst medelvärde och därmed är de som är mest positiva till de möjligheter genren har att erbjuda eleverna och inom de undervisningsområden de skulle kunna tänka sig att arbeta med urban fantasy.

Tabell 3. Medelvärdesanalys för kön

Variabler	N	M	s	M ^K	M ^M
<i>Möjligheter för eleverna¹</i>	29	14.2	5.4	15	13.1
<i>Undervisningsområden²</i>	32	8.7	2.8	9	8.2

¹Svarfrekvens 0–4. 4 innebar att deltagarna höll helt med.

²Svarfrekvens 0–3. 3 innebar att deltagarna hade svarat ”absolut” på påståendet.

Tabell 4. Medelvärdesanalys för program

Variabler	N	M	s	M ^S	M ^Y	M ^B
<i>Möjligheter för eleverna¹</i>	29	14.2	5.4	14	17.6	13.2
<i>Undervisningsområden²</i>	32	8.7	2.8	8.4	10.5	8.2

¹Svarfrekvens 0–4. 4 innebar att deltagarna höll helt med.

²Svarfrekvens 0–3. 3 innebar att deltagarna hade svarat ”absolut” på påståendet.

Skillnader mellan kön

För att kunna läsa av resultatet av analysen från oberoende envägs Anova i resultatet kommer först en förklaring av vad de olika värdena står för och hur de ska tolkas. T-värdet är det som anger värdet på standardfelet som beräknas finnas och om korrelationen är positiv eller negativ. Desto högre värdet är från noll, åt båda hållen, desto högre signifikans anses korrelationen ha. För att det ska anses finnas en statistisk signifikant korrelation måste värdet vara över 1,96 åt både det positiva och negativa hållet. Df står för frihetsgrader och anger hur många observationer som är fria att variera. Värdet hos frihetsgraderna kan aldrig bli högre än antalet deltagare i studien. P anger procenttalet som anses på slumpen och är också det värde som visar om det finns en statistisk signifikans. Är procenttalet över 0.05 anses skillnader bero på slumpen och under detta innebär det att det finns en statistiskt signifikant skillnad.

Resultatet visar att det inte fanns någon signifikant skillnad mellan könen och detta innebär att kvinnorna och männen var lika positivt inställda till de möjligheter som urban fantasy kan ge eleverna och de undervisningsområden de kan tänka sig att använda urban fantasy inom. Den skillnad som ändå finns, och som går att läsa av i medelvärdesanalysen, anses bero på slumpen. I tabell fem nedan presenteras resultatet från analysen.

Tabell 5. Resultat av oberoende envägs Anova med oberoende variabel Kön.

Variabler	t	Df	p
<i>Möjligheter hos eleverna</i>	.89	27	.38
<i>Undervisningsområden</i>	.79	30	.44

Skillnader mellan program

Det kan tyckas vara intressant att resultatet visar att det enbart finns en signifikant skillnad mellan lärarna som arbetar på de yrkesförberedande programmen och de lärare som arbetar lika mycket på de studie- och yrkesförberedande programmen. Lärarna på de yrkesförberedande programmen hade alltså inte en annorlunda inställning till möjligheterna med genren hos eleverna gentemot de lärare som arbetar på de studieförberedande programmen. De hade inte heller en annorlunda inställning vad gäller de undervisningsområden de skulle kunna tänka sig att använda genren inom än vad lärarna som arbetade på de studieförberedande programmen hade, vilket går att läsa av i tabell sex. De skillnader som fanns mellan de två programformerna, och som går att läsa av i medelvärderanalysen, berodde till 18 % på slumpen hos variabeln *Möjligheter hos eleverna* och 8 % på slumpen hos variabeln *Undervisningsområden*.

Tabell 6. Resultat av oberoende envägs Anova med oberoende variabel studieförberedande- och yrkesförberedande program.

Variabler	t	Df	p
<i>Möjligheter hos eleverna</i>	-1.8	14	.18
<i>Undervisningsområden</i>	-1.9	16	.08

Det är ingen signifikant skillnad mellan inställningen hos de lärare som arbetar på studieförberedande program och de lärare som arbetar lika mycket på studie- och yrkesförberedande programmen. De skillnader som finns i svaren för variabeln *Möjligheter hos eleverna* beror till 72 % på slumpen och de svar för variabeln *Undervisningsområden* beror till 86 % på slumpen. Detta går att utläsa i tabell sju nedan.

Tabell 7. Resultat av oberoende envägs Anova med oberoende variabel studieförberedande- och blandade program.

Variabler	t	Df	p
<i>Möjligheter hos eleverna</i>	.36	22	.72
<i>Undervisningsområden</i>	.18	24	.86

I tabell åtta presenteras resultatet av analysen mellan yrkesförberedande program och de som arbetar lika mycket på de studie- och yrkesförberedande programmen. Resultatet visar att det finns en statistiskt signifikant skillnad mellan de som arbetar på de olika programformerna och de som arbetar på de yrkesförberedande programmen gällande de möjligheter som genren kan erbjuda eleverna och i inställningen till att använda genren inom olika undervisningsområden hos lärarna. De lärare som arbetade på de yrkesförberedande programmen hade en mer positiv inställning än de lärare som arbetar lika mycket på de båda programformerna. Endast 4 % anses bero på slumpen för variabeln *Möjligheter hos eleverna* och 2 %

hos variabeln *Undervisningsområden*, vilket innebär att resultatet är statistiskt signifikant.

Eftersom det inte fanns några signifikanta skillnader mellan de som arbetar på de yrkesförberedande programmen och de som arbetar på de studieförberedande programmen kan detta tänkas leda till att det inte är någon skillnad mellan de lärare som arbetar lika mycket på båda programformerna. Denna studie visar att det finns en signifikant skillnad där de lärare som arbetar lika mycket på de båda programformerna är de som har den minst positiva inställningen till både de möjligheter genren kan erbjuda elever och de undervisningsområden de kan tänka sig att använda genren inom. Trots att urvalet är litet visar resultatet att det finns en statistiskt signifikant skillnad mellan deltagarna i denna studie och resultatet kan därför inte ignoreras, även om det inte är möjligt att generalisera. Vad detta resultat kan bero på kommer att diskuteras i resultatdiskussionen.

Tabell 8. Resultat av oberoende envägs Anova med oberoende variabel yrkesförberedande- och blandade program.

Variabler	t	Df	p
<i>Möjligheter hos eleverna</i>	2.2	16	.04*
<i>Undervisningsområden</i>	2.6	17	.02*

*Innebär att resultatet är statistiskt signifikant.

Inställning till läsning av urban fantasy i skolan

Alla deltagare utom tre ansåg att urban fantasy hade ett värde som kunde användas i skolan. Tre deltagare ansåg att genren enbart skulle läsas på fritiden och alla tre var män. Det var å andra sidan åtta män som ansåg att genren hade ett värde som kunde användas i skolan men resultatet visar ändå att det finns några män som är negativt inställda till att läsa genren i skolan medan kvinnorna inte alls var det.

Analysen av deltagarnas svar kring varför de anser att genren har ett värde som går att använda i skolan gav tre olika teman. Det första temat handlar om att lärare inte kan avvisa en hel genre eller dela upp litteratur i dålig eller bra litteratur. Två citat är representativa för de deltagare som var av denna åsikt och presenteras nedan. Det första citatet lyder:

Som lärare bör jag inte ha åsikter om "bra" eller "dålig" litteratur i undervisningen, all litteratur som lockar läsare och som gör elever intresserade är bra litteratur. Elever och människor lär sig inte läsa bättre, eller bli bättre på att se andra perspektiv, tolka omvärlden, m.m. om de bara läser kanon. Harry Potter lär oss t.ex. om rasism och totalitära samhällsstrukturer, dystopier som Hunger Games är i allra högsta grad en uppmaning som lär elever att göra motstånd mot orättvisa förhållanden. Vi som pedagoger ska fostra våra elever att bli samhällsmedborgare, och samhället läser allt. Det är genom att göra skillnad på litteraturen elever läser som vi också skapar klasskillnader, och vem vill få signalen om att den

litteratur de gillar att läsa inte är tillräckligt "fin" för att prata om i skolan?

(Deltagare 12).

Deltagare 12 ovan visar ett utvecklat förhållningssätt till litteraturläsningen och citatet visar att hen har funderat på vad litteratur kan erbjuda och göra för elever som läser den. Genren kan användas till många olika saker och tolkningar, lärdomar och perspektivskiften behöver inte vara begränsade till den klassiska kanoniserade litteraturen. Hen talar också om *Harry Potter* och pekar på vad den bokserien kan lära oss och menar att det behandlas svåra och tunga motiv, vilket även *Hungerspelet* gör, även om denna bok inte hör till genren urban fantasy. Slutligen lyfts klassamhället fram och lärare och skolan har en viktig roll när det gäller att arbeta för att motverka de klasskillnader som finns. Att utesluta viss litteratur för att den inte är hög nog skulle vara att arbeta för att främja klasskillnaderna eftersom lärare i så fall lär elever att det finns högt och lågt och att dessa har olika värden. Samtidigt har skolan en viktig uppgift i att erbjuda elever från andra klasser än medelklassen möjligheten till att lära sig sådant som hör till vårt kulturella arv för att kunna utjämna de klasskillnader som vi trots allt har.

För att visa en annorlunda syn hos de som har svarat har citatet nedan fått representera de svaren. Deltagare 16 menar att man inte kan avfärda eller acceptera litteratur baserat på olika genrer. Det finns bra böcker inom alla genrer och det finns dåliga böcker inom alla. Istället verkar deltagaren vilja att man väljer enskilda titlar och baserat på den enskilda titeln sedan ge den ett värde som inte är kopplat till dess genre. Hen verkar anse att genren kan vara positiv i undervisningssammanhang om det finns elever som är intresserade av den men att det annars inte är något som skulle användas. Likaså har andra deltagare poängterat att genren går att använda om det finns ett särskilt intresse för just den genren men flera av lärarna har poängterat att de själva inte har någon direkt kunskap om urban fantasy och flera har skrivit att de har svårt för att dra gränsen mellan fantasy och urban fantasy.

All typ av litteratur kan användas i undervisning, det går inte riktigt att avfärda eller inte avfärda en hel genre. Enskilda titlar går däremot att avfärda. Jag tänker att genren framförallt kan vara positiv för undervisningen om enskild elev har ett särskilt intresse för genren (Deltagare 16).

Det andra temat handlar om att genren har ett värde men att annan litteratur har ett högre värde. Deltagare 8 skriver:

Jag anser definitivt att det kan ha ett värde i undervisningen men inte ett värde som överstiger annan litteratur. Skälet till att jag inte använt det är en fråga om tillgång (vi har inga böcker i

genren på min skola) och en prioriteringsfråga (det finns så mycket annat att läsa).

Citatet visar att hen anser att annan litteratur är av högre värde men att det ändå finns ett värde i genren. Det är möjligt att deltagaren anser att all litteratur har ett värde i sig själv men att annan litteratur som går att läsa är av högre värde; möjligen är detta den kanoniserade litteraturen som av tradition anses ha ett högt värde. Läraren poängterar att just denna genre är något som prioriteras ned och det är möjligt att läraren på grund av denna nedprioritering aldrig kommer att arbeta med genren. Att det inte finns böcker på skolan inom genren är något som gör det svårt för lärare att använda genren om de inte ska vända sig till Internet för att få textutdrag eller liknande och läraren har i detta fall inte tänkt på att det finns andra medier, som film t.ex., där genren kan användas inom olika arbeten. Filmer är dock också en kostnad som skolan kanske inte har råd med eller är något som prioriteras.

Det tredje temat handlar om de möjligheter som lärarna anser att genren kan ge eleverna och hur det går att arbeta med genren. Detta menar de är det som ligger till grund för att de anser att genren har ett värde i skolan.

Viktigast är att genren ofta visar starka kvinnliga karaktärer, speglar att vara annorlunda o våga stå för det, ofta också att kämpa från underläge för något man tror på. Där ungdomar uppfattat att de själva befinner sig dvs. en bra referensram (Deltagare 5).

Citatet ovan visar att lärare anser att det är en styrka att genren ofta har kvinnliga karaktärer som är starka och vågar stå för att de inte är som alla andra och att huvudpersonen kämpar från ett underläge. Att genren ofta har karaktärer som själva befinner sig i övre tonåren ses som något positivt för att eleverna då kan utgå från sina egna erfarenheter och använda erfarenheterna som en referensram för att skapa sig nya erfarenheter och förändra sina föreställningsvärldar.

Jag är själv ett urbanfantasyfan. Jag tycker det är den bästa i genren. Den är trots allt "realistisk" eftersom det handlar om människor man kan relatera till och inte bara fantasivarelser. Genren är stor så den ska inte negligeras i litteraturundervisningen. Motiv och teman går att jämföra med böcker från alla tider. Genren är lika gammal som den äldsta litteraturen så det är dags att lyfta fram den i finrummet. Dock är eleverna inte speciellt bekant med genren när vi börjar jobba med den (Deltagare 10).

Likaså anser Deltagare 10 att genren är bra för den innehåller karaktärer som det går att relatera till i en värld som i mångt och mycket är realistisk. Deltagare 10 avslutar också sin kommentar med att påpeka att genren är gammal, att det finns mycket inom den som går att använda och att det är dags att lyfta fram genren, och detta är något som många andra deltagare i studien också har påpekat. Återigen ser vi en deltagare som menar att denna genre är en gammal genre vilket, som jag har påpekat tidigare i resultatdelen, inte är fallet. Skulle fantasygenren diskuteras är inte den lika gammal som litteraturen själv även om t.ex. *Beowulf* innehåller drag från fantasygenren. En deltagare menade att alla genrer börjar som populärkultur och att detta är något som ofta glöms bort av litteraturkritikerna.

Citatet nedan visar avslutningsvis att det anses vara positivt att genren utspelar sig i en verklighet som läsarna själva känner igen och att de genom denna igenkänning inte behöver kämpa med att förstå vad som berättas utan istället kan fokusera på att analysera texten och jobba med hur den berättas istället. Detta kan enligt Deltagare 11 leda till att eleverna kan använda de litterära verktyg som finns till hands och därmed kan eleverna utveckla sin litteraturanalytiska förmåga. Lärare behöver inte alltid ge eleverna litteratur som främmandegör dem och som kräver att de jobbar med texten för att förstå den. Genom att ge eleverna litteratur som de både känner igen och som kräver att de arbetar med texten kan lärare täcka många olika områden inom litteraturundervisningen.

Det kan vara lättare för eleverna att läsa texter som utspelar sig i en verklighet som de känner igen och därmed fästa vikt vid litterära verktyg snarare än att kämpa med att förstå textens kontext (Deltagare 11).

Diskussion

I detta avsnitt presenteras först en sammanfattning av resultatet, i syfte att påminna läsaren om de resultat denna studie generade. Därefter kommer resultatet att diskuteras utifrån den teoretiska bakgrund studie hade, erfarenhetspedagogik, och den tidigare forskning som har presenterats. Slutligen kommer metodvalet att diskuteras och förslag till framtida forskning kommer att presenteras.

Resultatdiskussion

Sammanfattningsvis visar resultatet att hälften av deltagarna har uppgett att de själva läser genren urban fantasy. Analysen av de kvalitativa svaren visar dock att flera av deltagarna inte är helt säkra på genren eftersom några deltagare har angett böcker som inte tillhör urban fantasy. Det var 41 % av deltagarna som upp gav att de någon gång har använt urban fantasy i undervisningen, men analysen av de kvalitativa svaren visar dels att de inte alls har använt genren, utan tror sig ha gjort det, dels att de har använt genren inom litteraturanlys, och slutligen att de har använt genren när de har diskuterat övernaturlighet och kontraster mellan epoker och deras stildrag.

Resultatet visar även att det finns en positiv inställning till vilka möjligheter som urban fantasy kan ge eleverna vid läsningen och en positiv inställning till att kunna tänka sig att använda genren inom olika undervisningsområden. Det var inga signifikanta skillnader mellan könen, men det fanns en signifikant skillnad i inställningen till vilka undervisningsområden lärarna kunde tänka sig att använda genren urban fantasy och inom vilka möjligheter genren kan erbjuda för eleverna. Lärarna på de yrkesförberedande programmen var mer positivt inställda till detta än vad lärarna som arbetade lika mycket på yrkes- och studieföreberedande program var.

Det var 29 av lärarna som angav att de ansåg att urban fantasy har ett värde som kan användas vid läsning i skolan medan tre lärare ansåg att den enbart skulle läsas på fritiden. Vid analysen av de kvalitativa svaren framkom det att de ansåg att man inte ska dela upp litteratur i bra eller dåligt, att det inte går att utesluta en hel genre, att urban fantasy innehåller element som eleverna kan arbeta med och känna igen sig i och slutligen att urban fantasy innehåller många element som kan tilltala ungdomar. De tre lärarna som ansåg att genren enbart skulle läsas på fritiden angav inte varför de var av den åsikten.

Utifrån ett erfarenhetspedagogiskt perspektiv kan det anses positivt att hälften av lärarna i denna studie själva läser urban fantasy. Varför de läser genren undersöktes inte, vilket i efterhand hade varit fördelaktigt, men flera av lärarna har själva skrivit att det är en genre som de själva tycker om. Finns det lärare som tycker om att läsa urban fantasy borde det också finnas elever som är intresserade av genren. Flera av lärarna har dessutom i sina svar framhävt att genren innehåller flera aspekter, som ur ett erfarenhetspedagogiskt perspektiv, går att använda i skolan. Genren innehåller ofta starka kvinnliga karaktärer som inte är i behov av män som räddar dem från det hot som finns representerat i genren. Den innehåller också ofta karaktärer som själva befinner sig i tonåren och försöker hitta sig själva och sin plats i världen. Dessa två faktorer har flera av deltagarna påstått är positivt

med genren just för att det går att arbeta med ungdomarnas egna erfarenheter men också att de kan utveckla sina egna föreställningar om både sig själva och om andra genom litteraturen, vilket är precis vad erfarenhetspedagogiken syftar till enligt Bergöö (2005:44).

Resultatet visar att lärarna är positivt inställda till de möjligheter som genren kan erbjuda eleverna där bland annat bearbetning av erfarenheter och utvidgande av föreställningar var delar av vad genren kunde erbjuda eleverna. Dessa är delar som återspeglas till erfarenhetspedagogiken. Utifrån ett erfarenhetspedagogiskt perspektiv kan det även ses positivt att resultatet av denna studie visar att det inte finns ett orsakssamband mellan vilken inställning lärare har till de möjligheter som man anser att genren kan erbjuda eleverna och det kön man som lärare har samt vilken inställning man har till att själva använda genren och vilket kön man har. Likaså är det positivt att lärarna är positivt inställda till att genren ska kunna användas i skolan, de dömer inte ut en populärlitterär genre för att den tillhör just populärlitteraturen. Det fanns en statistiskt signifikant skillnad mellan de lärare som arbetade på de yrkesförberedande programmens inställning till genren och de lärare som arbetar lika mycket inom de olika programformerna. För de lärare som arbetar enbart på studieförberedande programmen fanns de ingen signifikant skillnad gentemot de två andra svarsalternativen, yrkesförberedande program och lika mycket inom båda programformerna. Erfarenhetspedagogiken kan inte förklara denna skillnad och det är möjligt att skillnaden försvinner vid ett större urval av deltagare. Däremot kan man av resultatet se att alla lärare, oberoende av vilken programform de arbetar inom, är positivt inställda till arbetet med genren i litteraturundervisningen och detta kan, precis som i förhållandet gällande kön, ses positivt. Detta för att alla elever oberoende av vilket program de läser på har erfarenheter som de kan bearbeta och identifiera sig med samt utveckla sina egna föreställningar om världen och sitt språk.

Lärarna i denna studie hade som sagt en positiv inställning till att använda urban fantasy i undervisningen och var positiva till de möjligheter genren kan erbjuda eleverna. Thomas (2003:60) menar att det finns ett stigma hos fantasygenren där den inte anses vara hög eller seriös nog att användas i skolan. Av resultatet att döma verkar detta stigma inte finnas hos de lärare som deltog i studien. Trots att denna studie inte går att generalisera är det möjligt att hypotisera att synen på genren under de senaste åren har utvecklats och att det stigma som Thomas talar om inte längre är aktuellt eftersom lärarna i denna studie hade en positiv inställning till att använda genren i litteraturundervisningen och flera av deltagarna i denna studie har använt genren.

Urban fantasy innehåller ofta starka kvinnliga karaktärer, enligt Slušná (2014:108) och flera deltagare har i sina svar också lyft fram att det är en fördel med genren. Detta kan man även se genom att de flesta av de böcker deltagarna själva har uppgett att de läser har kvinnliga protagonister. Elmfeldt (1997:312) påpekar att hans elever inte hade karaktärer, i boken de läste, som de kunde identifiera sig med och att det påverkade deras läsning. Inom urban fantasy kan därför eleverna, och då framförallt de av kvinnligt kön, få karaktärer som de kan identifiera sig med och möjligen även sträva mot att själva efterlikna eftersom mycket av den

ondska som bekämpas kan tolkas som en metafor som går att koppla till deras egna liv. Denna metaforiska läsning skulle kunna vara möjlig att nå om man, som Elmfeldt kallar det (1997:319), har ett öppet förhållningssätt och arbetar erfarenhetspedagogiskt eftersom litteraturen då kopplas till elevernas egna erfarenheter och omvärld. Även lärarna i Brodow och Rininslands studie (2005:28) menar att det är viktigt att eleverna kan känna igen sig i litteraturen som de läser och då antingen genom situationen eller i en kontext där de kan identifiera sig med hjälten.

Lärarna i Brodow och Rininslands studie (2005:49) talar också om att det är viktigt att man som lärare är välorienterad i den litteratur som kan intressera och locka eleverna. Flera av lärarna i denna studie har angett att de anser att det är svårt att dra gränsen mellan urban fantasy och skräck och att de vill lära sig mer om genren. Analysen av de böcker som lärarna själva läser och som de anser höra till genren visar att de inte är helt säkra på genredefinitionen, detta trots att en genrebeskrivning skrevs ut i enkäten. Även om lärarna inte är helt säkra på genren visar ändå den positiva inställningen till de möjligheter som de anser att genren kan erbjuda eleverna ändå att de anser att genren kan locka och intressera elever. Detta framgick ännu tydligare i de svar som deltagarna angav där flera av dem skrev att de vill lära sig mer om genren urban fantasy.

Hultin (2006) talar i sin studie om att man hos olika lärare, som arbetar på olika program, talar om litteratur annorlunda och att man därför kan tala om olika samtalsgenrer i litteratursamtalet med eleverna. Trots att denna uppsats inte har undersökt hur lärarna talar om litteraturen kan man baserat på svaren kring hur lärarna arbetat med urban fantasy ändå ana olika typer av hur man ser på litteraturen. Hultin talade om att litteraturen i *det texttolkande samtalet* och i *det kultur- och normdiskuterande samtalet* kan ha flera tolkningar och det är där man diskuterar och jämför olika texter. Av svaren som framkom kan man se att flera lärare har arbetat på dessa vis med stilistiska analyser och jämförelser med andra böcker från andra genrer och epoker. Likaså kan man även se drag från *det undervisande förhöret* eftersom det finns lärare som i arbetet med litteraturen ber eleverna hitta element i litteraturen som är sanna eller falska t.ex. hos Deltagare 11 som ber eleverna söka efter skräck ingredienser. *Det informella boksamtalet* finns också representerat eftersom det var flera av deltagarna som sa att de har boksamtal med eleverna.

Resultatet visade som sagt att det fanns en statistisk skillnad där lärarna på det yrkesförberedande programmet hade en mer positiv inställning till de möjligheter som urban fantasy kan ge eleverna och de undervisningsområden som de kan tänka sig att använda genren inom. Det är möjligt att denna signifikanta skillnad skulle se annorlunda ut om det hade varit ett högre antal deltagare och om dessa deltagare hade varit mer jämnt spridda. Det var sex deltagare som arbetade på de yrkesförberedande programmen medan det var 14 deltagare som arbetar lika mycket inom båda programformerna. Rent logiskt borde det höga medelvärdet hos de lärare som arbetar på de yrkesförberedande programmen även påverka de lärare som arbetar lika mycket på både de yrkes- och studieförberedande programmen. Det skulle därmed resultera i att den statistiska skillnaden försvann medan det

istället skulle finnas en statistisk skillnad mellan de som arbetar på de yrkesförberedande programmen och de som arbetar på de studieförberedande programmen.

Metoddiskussion

Det var en låg svarsfrekvens trots att jag i mitt inlägg bad lärarna sprida enkäten själva så att jag även kunde nå ut till personer som inte är med i gruppen eller har Facebook. Hade det funnits mer tid hade det varit ett bättre val att åka ut till olika skolor och samla in enkäterna via den vägen. En av anledningarna till att det kan vara en låg svarsfrekvens vid webbenkäter menar Trost och Hultåker (2007:158) är för att det är lättare att glömma bort ett mejl eller liknande vilket även kan ha varit fallet vid denna undersökning. Lärarna kanske såg inlägget på Facebook men skrollade vidare och tänkte att de skulle delta senare eller helt enkelt tänkte att de inte skulle delta eftersom det är lättare att ignorera ett inlägg på en social community sida än på t.ex. eposten. Det är också möjligt att lärare som är intresserade av genren och känner till den valde att delta medan lärare som inte har det intresset eller inte upplevde sig kunna tillräckligt mycket om genren valde att inte delta för att de ansåg att de inte kunde bidra med något.

Det var enbart 11 män som deltog i studien medan det var 21 kvinnor och det är möjligt att eventuella skillnader som skulle kunna finnas mellan könen skulle visa sig om det fanns fler deltagare. Detta är dock inget som går att säga med säkerhet utan är enbart spekulationer. Det är möjligt att de resultat som denna studie har funnit är överensstämmande med verkligheten och att kön inte är någon faktor när det kommer till inställningen till urban fantasy. Dock går det på grund av det låga deltagandet inte att göra några generaliseringar.

I denna studie efterfrågades inte deltagarnas ålder och det är möjligt att detta är en variabel som påverkar inställningen till urban fantasy. Inte heller verksamma år som lärare var en variabel som efterfrågades och det är möjligt att det finns en skillnad i inställningen till urban fantasy. Skulle inställning till urban fantasy undersökas igen borde variablerna ålder och verksamma år som lärare inkluderas för att inte riskera att missa faktorer som påverkar eventuella korrelationer.

Det var tre deltagare som inte hade svarat på en av påståendefrågorna som låg i mitten av enkäten. När det finns ett internt bortfall menar Svenning (2003:223) att det kan bero på en ovillighet att svara eller ett konstruktionsfel i enkäten. Jag skulle tro att det i detta fall handlar om att deltagarna har svarat snabbt och inte dubbelkollat att alla påståenden är ifyllda eftersom de svar som saknas ligger i mitten av enkäten. Detta gjorde att medelvärdet hos dessa deltagare var lägre än vad det eventuellt skulle ha varit om de hade fyllt i alla svaren. Vid analysen inkluderades dessa tre deltagares medelvärde och exkluderades för att se om det påverkade resultaten i någon mening. Det generella medelvärdet blev lägre och det blev även lite lägre för kvinnorna när deltagarna inkluderades och när dessa deltagare exkluderades fanns det en statistisk signifikant skillnad mellan lärarna som arbetade på de yrkesförberedande programmen och de som arbetade lika mycket på programformerna vad gäller variabeln *Möjligheter för eleverna*. Den signifikansen försvann när medelvärdena inkluderades. På grund av detta krävdes

det en bedömning i huruvida det interna bortfallet skulle inkluderas eller inte eftersom det visade sig att det påverkade resultaten. Det interna bortfallet hos de tre deltagare som hade missat eller inte valt att svara på två frågor påverkade resultaten i en negativ bemärkelse trots att deras andra svar överensstämde med de generella svaren i uppsatsen. På grund av att uppsatsen använder en medelvärdesanalys kunde därför deras svar inte inkluderas i analysen. Hade undersökningen inte haft variabler som krävde att flera svar slogs samman hade dessa interna bortfall kunnat inkluderas utan att påverka resultatet. Av denna anledning var det 29 deltagare inom variabeln *Möjligheter hos eleverna* medan det var 32 deltagare inom variabeln *Undervisningsområden*.

Flera personer hade inte svarat på de frågor som krävde att de själva berättade och utvecklade sina svar. Detta kan bero på att de inte minns vilka böcker de har läst eller hur de har arbetat med genren i undervisningen. Trost och Hultåker (2007:121) menar att en del deltagare inte svarar på öppna frågor eftersom de inte vet, baserat på att de inte har tagit ställning till åsikten, eller inte orkar skriva själva. Det hade i efterhand varit bra om det i slutet av enkäten fanns en uppmaning till deltagarna att kontrollera att alla svaren var ifyllda. Detta skulle eventuellt ha kunnat resultera i ett mindre bortfall.

Slutligen är denna uppsats största styrka den goda reliabiliteten. Trots att undersökningen är den första i sitt slag och att det inte fanns någon tid till att göra en pilotstudie fanns det en mycket god reliabilitet hos båda variablerna. Skulle uppsatsen replikeras någon gång är enkäten pålitlig och kan användas och utvecklas till framtida studier.

Förslag till fortsatt forskning

Denna examensuppsats kan i många drag ses som en första studie inom området urban fantasy i skolan. Studien visar att det verkar finnas en positiv inställning till att använda urban fantasy i undervisningen och det skulle vara intressant att följa upp studien med en kvalitativ undersökning där man undersöker vad som ligger till grund för valet av urban fantasy hos de lärare som använder genren och hur detta mottas av eleverna.

Litteraturförteckning

- Bergman, L. (2007). *Gymnasieskolans svenskämnen: en studie av svenskundervisningen i fyra gymnasieklasser*. Diss. Lund : Lunds universitet.
- Bergöö, K. (2005). *Vilket svenskämne? grundskolans svenskämnen i ett lärarutbildningsperspektiv*. Diss. Lund: Lunds universitet.
- Boglund, A. & Nordenstam, A. (2016). *Från fabler till manga. 2, Litteraturhistoriska och didaktiska perspektiv på ungdomslitteratur*. (Första upplagan). Malmö: Gleerups utbildning.
- Brodow, B. & Rininsland, K. (2005). *Att arbeta med skönlitteratur i skolan: praktik och teori*. Lund: Studentlitteratur.
- Elmfeldt, J. (1997). *Läsningens röster: om litteratur, genus och lärarskap*. Diss. Lund : Univ. Etikprövningsutredningen (2005). *Etikprövningslagstiftningen – vissa ändringsförslag: betänkande*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.
- Hultin, E. (2006). *Samtalsgenrer i gymnasieskolans litteraturundervisning: en ämnesdidaktisk studie*. Diss. Örebro : Örebro universitet.
- Howitt, D. & Cramer, D. (2011). *Introduction to statistics in psychology*. (5th ed.) Harlow, England: Pearson.
- Johansson, A. (2009). *Världar av ljus, världar av mörker: om fantasy*. (3., omarb.uppl.) Lund: BTJ förlag.
- Krul, R. (2016). Young Adult Appeal and Thematic Similarity in Urban Fantasy. *New Review of Children's Literature and Librarianship*, 22(2), 142-158.
- Löthagen, A. & Staaf, J. (2009). *Skön litteratur: vägar till läslust och språkutveckling*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Molloy, G. (2003). *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*. Lund: Studentlitteratur.
- Nanette, W. D. (2008). The city fantastic. *Library Journal*, 133(10), 64.
- Nordin, M. (2009). *Djävulens märke*. Stockholm: Bonnier Carlsen. I Göteborgs bibliotekskatalog:
http://encore.gotlib.goteborg.se/iii/encore/record/C__Rb1667040__SDj%C3%A4vulens%20m%C3%A4rke__P0%2C1__Orightresult__U__X6?lang=swe&suite=pearl. Hämtad: 2017-02-13.
- Ormes, N. (2010). *Udda verklighet*. (1. uppl.) Göteborg: Styxx Fantasy. I Göteborgs bibliotekskatalog: http://encore.gotlib.goteborg.se/iii/encore/record/C__Rb1658974__Sdda%20verklighet__P0%2C2__Orightresult__U__X6?lang=swe&suite=pearl. Hämtad: 2017-02-13.
- Skolverket. *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. (2011). Stockholm: Skolverket.
- Thomas, M. (2003). Teaching Fantasy: Overcoming the Stigma of Fluff. *English Journal*, 92(5), 60–64.
- Trost, J. & Hultåker, O. (2007). *Enkätboken*. 3., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Slušná, Z. (2014). Paranormal and religious as part of pop-cultural consumerism. *European Journal of Science and Theology*, 10(1), 99–110.
- Svenning, C. (2003). *Metodboken: [samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling : klassiska och nya metoder i informationssamhället : källkritik på Internet*. (5., omarb. uppl.) Eslöv: Lorentz.
- Winston, J. (1994). Revising the fairy tale through magic: Antonia Barber's *The Enchanter's Daughter*. *Children's Literature In Education*, 25(2), 101–111.

- Årheim, A. Perspektiv på värdet av skönlitterära erfarenheter. Kåreland, L. (red.) (2009). *Läsa bör man-? den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*. (1. uppl.) (s. 66–85). Stockholm: Liber.
- Öhman, A. (2002). *Populärlitteratur: de populära genrernas estetik och historia*. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1. Missivbrev

Hej,

Mitt namn är Alexandra Haldorsen och jag skriver mitt examensarbete på Högskolan Väst och behöver så många deltagare som möjligt till min studie. Har du fem minuter över och är gymnasielärare så ber jag dig att besvara min enkät.

Man får självklart dela denna också för att hjälpa mig med spridningen.

Denna examensuppsats syftar till att undersöka vilken inställning lärare har till att använda genren urban fantasy i litteraturundervisningen på gymnasiet och därför vill jag gärna veta hur du tänker. Svaren kommer att vara helt anonyma.

Deltagandet är helt frivilligt och du kan när som helst välja att inte delta mer i studien. Svaren kommer att finnas lagrade på min privata Google Drive under ett års tid innan de förstörs.

Har du några frågor eller känner att du inte vill delta längre i efterhand kan du kontakta mig på: Alha0014@student.hv.se eller min handledare

joakim.jahlmar@hv.se.

Här finner du länken till

webbenkäten: <https://goo.gl/forms/yGpe2Nq6qowb7Mgz1>

Tack för ditt deltagande!

Med vänliga hälsningar

Alexandra Haldorsen

Bilaga 2. Webbenkäten

Urban fantasy i undervisningen

Denna examensuppsats, som jag skriver på Högskolan Väst, syftar till att undersöka vilken inställning lärare har till att använda genren urban fantasy i litteraturundervisningen på gymnasiet och därför vill jag gärna veta hur du tänker. Svaren kommer att vara helt anonyma. Deltagandet är helt frivilligt och du kan när som helst välja att inte delta mer i studien. Svaren kommer att finnas lagrade på min privata Google Drive under ett års tid innan de förstörs. Har du några frågor eller känner att du inte vill delta längre i efterhand kan du kontakta mig på: Alha0014@student.hv.se eller min handledare: joakim.jahlmar@hv.se. Nedan följer en förklaring av genren med hjälp av några konkreta böcker som kan hjälpa dig.

Tack för ditt deltagande!

Med vänliga hälsningar Alexandra

Haldorsen

Urban fantasy definieras i denna uppsats följande:

En urban verklighet, t.ex. Stockholm, där det finns ett övernaturligt element, ofta vampyrer, varulvar och/eller häxor som kan samexistera eller hota människorna i omgivningen.

Några exempel på böcker inom urban fantasy är: Udda Verklighet av Nene Ormes, Dränkt av Frida Johansson Andersson, Smittad av Johanna Strömqvist och Jag såg henne en dag i receptionen av Anders Fager.

1.

Jag jobbar inom:

- Studieförberedande program
- Yrkesförberedande program
- Lika mycket inom yrkesförberedande- och studieförberande program

2.

Jag är:

- Kvinna
- Man
- Vill inte uppge

3.

Läser du själv böcker inom genren urban fantasy?

- Ja
- Nej

4.

Om du läser böcker inom genren, kan du ge några exempel på böcker som du har läst?

5.

- Jag har arbetat med genren urban fantasy någon gång i undervisningen?
 Ja
 Nej

6. Om du har arbetat med genren, kan du kort beskriva hur du har använt genren i undervisningen?

7. Urban fantasy som genre kan ge eleverna möjlighet att:

	Håller inte med	Håller delvis inte med	Håller delvis med	Håller helt med	Vet inte
Utveckla sin identitet	☐	☐	☐	☐	☐
Använda som källa till insikt om världen	☐	☐	☐	☐	☐
Bearbeta erfarenheter	☐	☐	☐	☐	☐
Utveckla sin litteraturanalytiska förmåga	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeta med en text som de har kunskap om sedan innan	☐	☐	☐	☐	☐

8. Jag skulle kunna tänka mig att arbeta med urban fantasy inom:

	Absolut inte	Kanske	Absolut	Vet inte
Tematiskt arbete (t.ex. mötet med något okänt)	☐	☐	☐	☐
Erfarenhetspedagogiskt arbete	☐	☐	☐	☐
Litteraturhistoriskt arbete (t.ex. framväxten av genrer eller magi i litteratur)	☐	☐	☐	☐
Litteraturanalytiskt arbete (t.ex. berättarstil, teman, motiv etc.)	☐	☐	☐	☐

9. Jag anser att urban fantasy:
- Har ett värde som kan användas i undervisningen
- Enbart borde läsas på fritiden

10.

Baserat på ditt svar ovan: Kan du utveckla varför du tycker som du gör?

Högskolan Väst
Institutionen för individ och samhälle
461 86 Trollhättan
Tel 0520 – 22 30 00 Fax 0520 – 22 30 99
www.hv.se